

AURORA LÓPEZ AZCONA, *EL DERECHO DE ABOLORIO*,
MADRID, COLEGIO DE REGISTRADORES DE LA PROPIEDAD
Y MERCANTILES DE ESPAÑA, 2007, 961 PÀGINES

El dret aragonès és un dels drets autonòmics que es mostra més actiu. No solament s'han aprovat diverses lleis que han significat una reforma en profunditat del dret de persona i família i del dret de successions, sinó que, a més, s'ha anat gestant un cos doctrinal gens menyspreable. Entre les darreres aportacions a la doctrina aragonesa mereix un esment especial el llibre de la doctora Aurora López Azcona sobre el dret d'*abolorio*, per la seva exhaustivitat i profunditat.

El llibre comentat constitueix la tesi doctoral de l'autora, defensada a finals de l'any 2005. Es tracta d'una obra immensa, no només per la seva extensió —gairebé mil pàgines prou atapeïdes—, sinó per l'extensió de les fonts consultades. L'autora ha consultat els autors aragonesos de totes les èpoques, des del *ius commune* —entre aquests, Jeroni Portolès, contemporani i barbastrenc, com Càncer, que va estudiar dret a l'Estudi General de Lleida— fins a l'actualitat, passant pels segles XVIII i XIX i per l'Apèndix aragonès de l'any 1925, la jurisprudència també de totes les èpoques i altra documentació jurídica, per tal de copsar des de totes les perspectives aquest dret d'adquisició preferent de naturalesa troncal.

La doctora López Azcona comença el llibre amb una primera part històrica, que considera la història legislativa del dret d'*abolorio* i que, per si mateixa, ja podria constituir una tesi, atès el nivell de detall amb què analitza les diverses fonts, que, tanmateix, no aclareixen per què consuetudinàriament va néixer aquesta forma de dret d'adquisició preferent. L'autora situa l'*abolorio* en el context d'altres drets autonòmics, també el català, ja que la torneria pròpia de la Val d'Aran guarda un parentiu evident amb la figura aragonesa.

El segon capítol —més pròpiament una part, ja que té una extensió propera a les cinc-cents pàgines— aborda la naturalesa jurídica i l'estructura del dret d'*abolorio*. En aquest capítol són objecte de consideració els elements personals, amb una atenció especial envers el parentiu, que és la base de la preferència adquisitiva, els elements reals i els elements formals; entre aquests, estranyament, l'autora situa el temps en el qual s'ha d'exercir el dret, aspecte que després completa en la tercera part.

Aquesta tercera part se centra en la dinàmica del dret d'*abolorio* i analitza qüestions com la col·lisió, sempre problemàtica, amb altres drets d'adquisició preferent, els seus efectes i la seva extinció. L'autora dedica una atenció especial a la «facultat moderadora» de què poden fer ús els tribunals a fi d'impedir un exercici abusiu i especulatiu del retracte, que la jurisprudència més tradicional

vinculava amb l'existència d'un «interès familiar» en l'adquisició preferent dels béns alienats. Ella critica aquesta aproximació jurisprudencial i es mostra inclinada a una interpretació més favorable a l'exercici del tempteig o del retracte, amb fonament només en l'origen familiar dels béns alienats, la qual cosa significa també intentar afavorir l'aplicació efectiva de la figura. Perquè de seguida es planteja si estem davant d'una figura del passat, pròpia de zones rurals poc afavorides i inapropiada per al desenvolupament del tràfic econòmic, o si, per contra, l'*abolorio* té encara sentit en la societat actual. La doctora López Azcona en defensa entusiastament la utilitat pràctica i no dubta fins i tot a recórrer al dret comparat, posant com a exemple la recuperació legislativa del *droit de préemption des parents* en l'ordenament suís.

Amb independència de si figures com el dret d'*abolorio* han de ser interpretades i aplicades restrictivament o no, l'excel·lent llibre de la doctora López Azcona és una mostra de l'apassionament que es pot posar en l'estudi d'un dret civil autonòmic i de la capacitat per a investigar una institució jurídica utilitzant totes les fonts disponibles, antigues i modernes, doctrinals i jurisprudencials, legals i consuetudinàries, per tal d'oferir-ne la imatge més completa tant en l'àmbit dogmàtic com en el pràctic.

Antoni Vaquer Aloy
Universitat de Lleida